

Od Autorki

Role nauczyciela oraz rodzica, przez wielu z nas traktowane raczej jako misja, wiążą się z wyjątkowo wymagającymi i odpowiedzialnymi zadaniami. Wydaje się, że chcąc je dobrze spełnić, najlepiej byłoby stać się „specjalistą od wszystkiego”. Ale czy to realne? Spoglądając prawdzie w oczy, wypada skonstatować, że przecież nikt z nas nie jest idealny, wszechwiedzący ani nieomylny. Lepiej z odpowiedzialnością przyznać przed samym sobą, a czasem i przed innymi ludźmi (nie wyłączając dzieci): *tego nie wiem, tego nie potrafię*, niż próbować dowieść, że jestem samowystarczalna/y i znam się na wszystkim.

Jako nauczyciele i rodzice, stając w obliczu trudnych sytuacji, nie musimy pozostawać bezradni ani nawet niedostatecznie kompetentni. Wystarczy, że uznamy swoje ograniczenia i otworzymy się na wiedzę i doświadczenie, jakie możemy czerpać od innych ludzi. A mądrych i doświadczonych specjalistów wokół nie brakuje, wystarczy się dobrze rozglądnąć. Po to właśnie tworzone są kierunkowe studia, specjalizacje i szkolenia – aby każdy z nas mógł stać się pewnego rodzaju „ekspertem” w danej dziedzinie. Dlatego właśnie zawsze wtedy, gdy potrzebujemy lepiej zrozumieć dzieci pozostające pod naszą opieką, gdy pragniemy lepiej wspomagać je w rozwoju, zechcemy korzystać z wiedzy i umiejętności profesjonalistów.

W niniejszej publikacji zapraszam do rozmowy specjalistów różnych dziedzin, związanych z rozwojem i wychowaniem małych dzieci. Są wśród nich: terapeuta integracji sensorycznej, neurologopeda, psycholog psychoterapeuta, dietetyk, pedagog i nauczyciel akademicki, dyrektor przedszkola, terapeuta ośrodka interwencji kryzysowej. Zapraszam także doświadczonych rodziców dzieci w wieku przedszkolnym. Zachęcam do odkrycia, jak wiele ważnych i praktycznych rzeczy, które warto wprowadzić do codziennej praktyki rodzicielskiej i wychowawczej, można się od nich dowiedzieć. W komentarzach, którymi opatruję rozmowy ze specjalistami, sięgam również do własnego doświadczenia i wiedzy.

Publikację tę można traktować jako poradnik zarówno teoretyczny, jak i metodyczny, gdyż nie brakuje w nim konkretnych wskazówek, pomysłów oraz rozwiązań, które proponują nam specjaliści różnych dziedzin. Publikacja stanowi naturalną kontynuację poprzedniego poradnika *Zanim wkroczy specjalista* – przyszedł moment, aby pójść o krok dalej i... zadać pytania specjalistom.

W pierwszej części niniejszego poradnika rozmawiam ze specjalistami o: zaburzeniach integracji sensorycznej u dzieci, opóźnieniach w rozwoju mowy u przedszkolaków, labilności emocjonalnej kilkulatków, problemach z nadwagą u dzieci, motywowaniu dzieci i wspieraniu ich poczucia własnej wartości oraz o pracy z dziećmi szczególnie zdolnymi.

W drugiej części razem z moimi rozmówczyniami podejmuję zagadnienia związane z integracją społeczną i edukacją przedszkolną dzieci z doświadczeniem migracyjnym oraz dzieci z niepełnosprawnością, a także zamieszczam refleksje na temat dziecięcych postaw „konsumpcjonistycznych” i samodzielności przedszkolaków.

Trzecia część publikacji traktuje o kontekstach rodzinnych dzieci przedszkolnych, w tym o pojawieniu się rodzeństwa w rodzinie, o współpracy (czasami niełatwej) nauczycieli z rodzicami oraz o rodzinnym odpoczynku w kontakcie z dziećmi.

Mam nadzieję, że poradnik ten udzieli Czytelnikom odpowiedzi na wiele nurtujących ich pytań lub przynajmniej ukierunkuje i pobudzi do dalszego zgłębiania danego tematu. Mam również nadzieję, że po jego lekturze rodzice i nauczyciele pozostaną w przeświadczeniu, że dowiedzieli się czegoś nowego o rozwoju dzieci, że lepiej zrozumieli i poznali dziecięcą naturę oraz że wiedzą, gdzie szukać wsparcia przy rozwiązywaniu konkretnych trudnych sytuacji wychowawczych.

Podziękowania

Oczywistym jest, że ta książka nie powstałaby bez udziału moich szanownych Rozmówców, którym serdecznie dziękuję za otwartość, życzliwość, gotowość do współpracy oraz niekwestionowany profesjonalizm. Dziękuję także za wszystko, czego dzięki Państwu mogłam się nauczyć. Pozwolę sobie wymienić nazwiska w kolejności alfabetycznej: Pani Kornelia Łach, Pani Aneta Kowalik, Pani Iwona Ochocka, Pani Małgorzata Opryszek, Pani Maria Paluch-Arciszewska, Pani Anna Patrzałek, Pani Agata Perchalec-Wykręt, Pan Jakub Rzyman, Pani Aneta Sabat-Pierozak, Pani Paulina Szydłowska, Pani Agnieszka Werschner, a także Pani Karolina (mama pięcioletniej Emilii i malutkiego Jana) oraz Pani Małgorzata i Pan Tomasz (rodzice Franka, Tadzia i Henia).

Szczególne podziękowania składam na ręce Pani redaktor Marii Brody-Bajak, Pani redaktor Alicji Halik oraz Pana Wojciecha Wolaka – Państwa życzliwość oraz fachowe porady stanowiły bezcenną wartość dla powodzenia niniejszego projektu.

Dziękuję także wszystkim Osobom zaangażowanym w wydanie tej publikacji, które mogłam niechcący pominąć lub których niestety nie potrafię wymienić z nazwiska. Chciałabym podziękować za ich pracę, pomoc i uprzejmość.

Dziękuję także mojemu Mężowi oraz Rodzinie i Przyjaciółom – za to, że we mnie wierzyli i nieustannie wspierali.

Książkę tę dedykuję wszystkim Nauczycielom przedszkolnym i Rodzicom małych oraz dużych dzieci, a wśród nich szczególnie tym, którzy dopiero rozpoczynają swoją wychowawczą „misję”.